

**SAOPŠTENJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEFA UNMIK-A
DEBATA SAVETA BEZBEDNOSTI O UNMIK-U**

Njujork

16. avgust 2017.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Ovim kvartalom dominirali su održavanje prevremenih opštih izbora na Kosovu i dugotrajni pregovori koji su usledili, pravljenje dogovora i pogodbi za formiranje nove vlade. Dok smo mi danas zasedamo, ovi razgovori su još u toku.

Gospodine predsedniče, dozvolite mi, na početku, da iznesem nekoliko zapažanja o ovom procesu.

Prvo, odluka da se sazovu prevremeni izbori bila je promišljena. Razbijeno jedinstvo u razumevanju dovelo je do raspada vladajuće koalicije. Međutim, onim strankama koje su nastojale da ostvare odlučujuću pobedu verovatno nisu ispunjena sva očekivanja.

Drugo, tranziciona faza se pokazala kao puna izazova. Glavna koalicija nije bila u stanju da dobije apsolutnu većinu, pojedine stranke su neznatno popravile svoj postotak, dok je dugogodišnja opozicija dobila značajan broj glasova. Zbog toga je došlo do preokreta u konfiguraciji političke scene na Kosovu, jednog od najznačajnijeg nakon niza godina. Faktor koji je možda doprineo ovom preokretu je plimni talas promene u razmišljanju mnogih glasača, naročito mlađe generacije, za koju su radna mesta, pristup obrazovanju i ekonomskim mogućnostima, smanjenje korupcije i jačanje vladavine prava na istaknutom

mestu među pitanjima koja ih brinu. Etno-nacionalistička retorika se pokazala manje efikasnom u pokretanju većine biračkog tela nego što je to bio slučaj u prošlosti. Novo političko okruženje nakon izbora očigledno utiče na sve stranke u njihovom pozicioniranju za opštinske izbore, koji bi trebalo da se održe u oktobru.

Treće, bez sumnje, izbori su u načelu bili slobodni, pošteni i konkurentni, uprkos veoma kratkom roku za pripremu i kampanju. Zvanična posmatračka misija Evropske unije je na ovo ukazala, ali je istovremeno napomenula dugodišnja nerešena pitanja ažuriranja biračkih spiskova i ostvarivanja prava glasa za glasače van Kosova. Prepoznamo važnost doprinosa posmatračkog tima EU i ostalih posmatrača tokom izbora, i takođe želimo da istaknemo ulogu Organizacije za bezbednost i saradnju u Evropi u olakšavanju glasanja u severnim opštinama i pružanju tehničke pomoći Centralnoj izbornoj komisiji. Ono što je važno je da nije bilo značajnijeg sporenja oko rezultata.

Ukupna izlaznost bila je 41%. Iako ovo nije dramatična razlika u odnosu na izbore 2014, primetno je da je učestvovalo mnogo novih glasača, uz primetne razlike širom Kosova, od ispod 30% u nekim područjima do iznad 60% u pojedinim. U srpskim oblastima, zabeležena je najveća izlaznost u odnosu na prethodne izbore. Ne smemo zaboraviti da su kosovski Srbi prošli razvojni put od bojkotovanja kosovskih izbora, preko delimičnog učestvovanja, do aktivnog učestvovanja.

Ovi izbori nisu doneli momentum u pogledu promene u zastupljenosti žena. Iako su politički subjekti ispoštovali rodnu kvotu prema izbornom zakonu, zastupljenost žena u liderstvu je i dalje ograničena. Nema ženskih kandidata za premijera i malo njih se pominju kao verovatne u budućem kabinetu. Zastupljenost žena u izbornim telima je takođe slaba, samo 9% od ukupnog

broja članova Centralne izborne komisije Kosova.

Četvrto, možda je najveća zabrinutost to što je sam izborni proces potrošio energiju institucija u protekla tri meseca. U stvari, institucionalni vakuum je sprečio napredak širokog spektra prioriteta vlade. Važne ekonomske i socijalne mogućnosti su propuštene u tom periodu, na primer, od resursa koji su i dalje na raspolaganju posredstvom mehanizma za evropsku stabilizaciju i pridruživanje. Krajem jula, Međunarodni monetarni fond otkazao je poslednju ratu svog dvogodišnjeg aranžamana za finansiranje, u odsustvu vlade ovlašćene da dovrši reviziju. Prema podacima Centralne banke Kosova, strane investicije u protekloj godini opale su za skoro jedne-trećine. Klima političke neizvesnosti u poslednjem kvartalu neraskidivo je povezana sa ovim činjenicama.

Gospodine predsedniče,

Želeo bih da Vam skrenem pažnju na još jedno važno dešavanje u regionu, na inicijativu predsednika Srbije Vučića za pokretanje unutrašnjeg dijaloga o Kosovu, pitanje o kom sam imao priliku da s njim razgovaram, kao i sa prvim potpredsednikom vlade i ministrom spoljnih poslova Dačićem, prošle sedmice u Beogradu. Dana 24. jula, predsednik Vučić je u javnosti izjavio da ako Srbija želi da njen napredak bude stalan i održiv, onda bi trebalo da Srbi nastoje da reše pitanje Kosova i da izbegnu ostavljanje “ovog najvećeg tereta” narednoj generaciji. On je takođe upozorio da ukoliko istorijski sukob između Srba i Albanaca ne bude rešen, da će to predstavljati zajednički neuspeh i jednih i drugih, i da taj napor iziskuje “dug, komplikovan i često bolan proces”.

Ministar spoljnih poslova Kosova, Hodžaj, pozdravio je ovu izjavu, a albanski premijer Rama je takođe izrazio svoje poštovanje za ovu inicijativu, ponovivši da bi trajno rešenje za Kosovo bilo “u interesu svih”.

Kako nas istorija uči, traženje pravičnog, teškog i često bolnog kompromisa zahteva snažno liderstvo. Trebalo bi da je jasno da se takvo liderstvo zahteva od svih, ukoliko želimo da ostvarimo trajni mir, u interesu svih koji žive u regionu zapadnog Balkana. I naglašavam region, zato što su mir i stabilnost na Kosovu isprepletani sa mirom i stabilnošću u regionu i normalizacijom odnosa između Prištine i Beograda. Kao što svi znamo, problemi su regionalne prirode, te takva moraju da budu i rešenja.

Gospodine predsedniče,

Kako je istaknuto u izveštaju Generalnog sekretara, napredak u dijalogu uz posredovanje EU usporen je političkim procesima, kako onim u Beogradu tako i onim u Prištini, ali i parcijalnom primenom sporazuma koji su postignuti pre više od četiri godine. Dana 3. jula, visoka predstavica Evropske unije Mogerini bila je domaćin sastanka predsednika Srbije i Kosova, s ciljem da pokrene ovaj proces. Ako ozbiljan pregovor o dugoročnim interesima ostane na dnevnom redu, treba očekivati, uz političku jasnoću u Prištini, nastavak dijaloga što je pre moguće: ne samo radi primene glavnih sporazuma do sada postignutih, već i radi unapređivanja pregovora u korist obeju strana.

Tokom ovog razmotrenog perioda, održan je i Samit Zapadnog Balkana 2017, u Trstu, u Italiji. Bio je to četvrti godišnji samit u okviru Berlinskog procesa, koji je osmišljen da unapredi evropske integracije za sve zemlje zapadnog Balkana. Ovaj proces pojačava samu po sebi regionalnu prirodu pitanja koja najneposrednije utiču na budućnost Kosova. Na dnevnom redu su bile mogućnosti za razvoj zajedničkog tržišta, proširenje infrastrukture i bolje rešavanje problema i izazova u celom regionu.

Gospodine predsedniče,

Političko pomirenje, samo po sebi, ne može da prevaziđe sve podele. Mora da bude udruženo sa pomirenjem unutar društva, ponovnom izgradnjom poverenja i saradnjom na svim nivoima. Pomoć u izgradnji većeg poverenja među zajednicama je jedan od glavnih prioriteta UNMIK-a: mi neprestano ispitujemo kako Misija može bolje da doprinese, u okviru našeg postojećeg mandata, poboljšanju odnosa između zajednica. Na ovome radimo zajedno sa vladinim, nevladinim i međunarodnim partnerima.

Očigledno je da ponovna izgradnja poverenja nije jedan događaj, već dugoročan proces transformisanja nepoverenja u koegzistenciju i, konačno, u iskrenu saradnju. Gde god smo u mogućnosti, mi svoj rad usmeravamo ka promovisanju novih aktivnosti saradnje između opštinskih čelnika i lidera zajednica i institucija, dajući podršku radu energičnih lokalnih aktera. Želim da istaknem neke od najnovijih inicijativa za jačanje izgradnje poverenja između zajednica.

Krajem juna, zajedno sa visokim komesarom za ljudska prava, Zeid Ra'ad Al Huseinom, bio sam domaćin međunarodnog okruglog stola u Ženevi, kako bi skrenuli pažnju na mnoge nerešene slučajeve lica koja su nestala za vreme sukoba na Kosovu. Ovo i dalje predstavlja ozbiljnu prepreku pomirenju na nivou društva. U ovom domenu uspeli smo da pojačamo uključenost i učešće predstavnika porodica nestalih lica i da pozovemo na daleko veću posvećenost delegacija Prištine i Beograda, kao i za pojačanu podršku međunarodne zajednice, naročito UN-a, kako bi se utvrdila sudbina 1.658 osoba koje se još uvek vode kao nestale.

Takođe u junu, naša misija je bila domaćin prve Skupštine mladih Kosova u UN-u, kojoj je prisustvovalo preko 140 mladih lidera – 60% žena – koji su

predstavljali sve etničke zajednice na Kosovu. Ovaj događaj je bio rezultat bliske saradnje sa UNICEF-om, UNDP-om, OEBS-om, EU i kosovskim Ministarstvom kulture, omladine i sporta. Pokazao je životnu snagu kosovskog civilnog društva i prikazao javnosti istaknutu sliku napretka koji može da bude ostvaren. Na osnovu Rezolucije 2250 Saveta bezbednosti, učesnici su napravili Mapu puta Kosova za omladinu, mir i bezbednost, u kojoj se takođe razmatra i osnaživanje žena, što će poslužiti široj strategiji koju izrađuju kosovski organi.

UNMIK ostaje aktivan u angažovanju sa opštinskim upravama, za koje mogu da kažem da ulažu jake napore u rešavanju pitanja od važnosti za svoja birače. Krajem jula, pomogli smo organizovanje sastanka sa desetoricom opštinskih lidera u jugoistočnom delu Kosova, koji je vodio gradonačelnik najveće opštine u tom regionu. Raspravljalo se o mnogim praktičnim pitanjima, između ostalog i o ekonomskoj saradnji, kao i o posebnoj izloženosti tog regiona radikalizaciji i opasnostima od ekstremnih ideologija. Razvijaćemo slične inicijative i u drugim delovima Kosova u narednim mesecima. Naša nastojanja da ojačamo izgradnju poverenja između zajednica imaju veoma praktične ciljeve, ne samo nadograđivanje postojećih okvira, već i rad na pronalaženju novih na osnovu konkretnih problema lokalnih zajednica.

Gospodine predsedniče,

Kosovo je nastavilo da pravi korake ka pokazivanju svoje posvećenosti pravdi i vladavini prava u međunarodnom domenu. Nakon niza konačnih zakonskih mera, uključujući usvajanje svog poslovnika, 5. jula, specijalizovna veća, mehanizam za bavljenje nekim od najtežih i najbolnijih poglavlja posleratnog perioda, postala su operativna u Hagu. Sada su spremna da primaju podneske i optužnice, uz punu saradnju sa svim relevantnim kosovskim institucijama.

Gospodine predsedniče,

Nakon tri meseca izborne kampanje i postizborne neizvesnosti, za Kosovo je važno da krene napred ozbiljno i odgovorno, a za međunarodnu zajednicu da zajedno radi kako bi nastavila da pruža suštinsku podršku. U tom duhu, mi ćemo nastaviti da se angažujemo sa svim našim partnerima na ostvarenju zajedničkog cilja – promovisanja mira i stabilnosti.

Zahvaljujem se svim članovima Saveta na pažnji i stalnoj podršci.

Hvala vam.

KRAJ